

**DOBRÁ
ADRESA**

Z obsahu

Anketa o Věře Chytilové

Nouzový východ

Minulé číslo ještě jednou

Obsah:

O čem se (ne)mluví

Tereza Šimůnková, Štěpán Kučera: **Věře Chytilové je osmdesát (anketa) (4)**

Jakub Šofar: **Pandora, kulturně-literární revue (12)**

Jiří T. Král: **Královiny (14)**

Před Strží

Michal Šanda: **Z antikvariátních banánovek – Světozor – Svěcení piva (16)**

Draků mám už plné zuby (rozhovor s Janou Šouflovou) (18)

Jakub Šofar: **Filokartistův výsadek (3) (24)**

Strž DA

Film: Zbyněk Vlasák: **Je nouzový východ jen jeden? (26)**
/ Zbyněk Vlasák: **Když je člověk na pochybách (27) /**

Literatura: Jaroslav Balvín ml.: **Jaké by bylo zapnout fén a hodit mu ho do vany (28)**

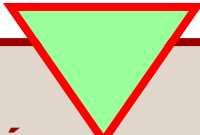
Za Strží

Kateřina Komorádová: **Mediální pověstník na březem (29)**

Jan Lustig: **Vysloveně žertovně 3 (31)**

Příloha

Dobrá adresa 2/2008 (33)

**SYSTEM NAVIGACE:
KLEPNĚTE!**

První stránka (titulní):
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenesou přímo na příslušné stránky. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevrou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popisek a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):
BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenesou přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVÉ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

Na titulní stránce: Onja Ku'tay Ari, „Básník párkrát jinak VI“, 2004, (k článku na str. 4)

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 3, ročník 10. E-mail: dobraadresa@firstnet.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Štefan Švec. Zástupce šéfredaktora: Jakub Šofar. Redakce: Václav Dvořák, Martin Groman, Kateřina Komorádová, Štěpán Kučera, Viki Shock, Michal Šanda, Petr Štengl, Martin Vokurka, Pavel Voňka. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayaří. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky a Nadace Český literární fond. Redakci nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafín a FirstNet a. s.

Naši milí,

únorová Dobrá adresa vyšla až v polovině měsíce. Ještě jednou se za ten výpadek omlouváme. Abyste nepřišli o její obsah, zkrátili jsme březnové číslo na dřev a číslo předchozí za něj ještě jednou připojujeme v celé délce. Takže dostáváte před oči takové zpětné dvojčíslo. Kdybyste se v tom nevyznali, nic si z toho nedělejte a prostě čtěte. Čtení je zdravé, pomáhá duševní rovnováze a z kyselých lidí dělá zásadové. Nebo zásadité?

Dobrá adresa přechází zase na čas do rukou staršího redaktora, který je unavený a nevrlý. Od příště už se v časopisu v plné síle projeví veškerá nerudnost, bezcharakternost a cynismus lidí nad třicet, které vystřídají dosavadní nadějný pel mládí. Štěpán Kučera, který DA v posledních měsících vedl, odjel na čas do Řecka poučit se ve filozofii. Až se vrátí, bude už možná taky starý. Ale vrátí se. Nebojte :-)

Zatím to spolu nějak vydržíme. A třeba to bude fajn. Přeju vám krásné jaro,

Štefan Švec

báSeň měSíce

Pavína Pulcová

Bouřlivo

mraky napnuté
na skřipci oblohy
naříkají prudce deštěm

biče blesků
steny hromu
po výprasku
modřiny

(z rukopisu)

O
čem
se
(ne)
mluví

80 let!
Gratulujeme!

Jsem ochotná
lízat
dlaždičky,
ale vy je budete
lízat se mnou

80 let!
Gratulujeme!

Režisérka Věra Chytilová 3. února oslavila osmdesáté narozeniny
a převzala zlatou medaili Akademie múzických umění.

V kavárně Parnas v budově FAMU se ten den sešla spousta gratulantů
a my jsme některým z nich položili dvě lehce návodné otázky:

1. Který film Věry Chytilové máte nejradši?

2. Proč si myslíte, že je Věra Chytilová výjimečná?

O

čem

S

(ne

mlu

Miroslav Ondříček

kameraman

1. Mám rád všechny její filmy.
2. Je to ženská, která jedná jako chlap.

80 let!
Gratulujeme!

Eva Zaoralová

umělecká ředitelka MFF Karlovy Vary

1. Sedmikrásky, protože obdivuju, jak jsou natočené, a pořád se při nich dobře bavím.
2. Ona je výjimečný solitér v kontextu českého filmu. S jejími myšlenkami nemusím vždycky souhlasit, ale obdivuju neústupnost, se kterou je prosazuje.

Jiří Králík

**dlouholetý pořadatel Letní filmové
školy a dalších filmových projektů**

1. Nejmagičtější je pro mě Ovoce rajských stromů jíme. Zasměju se při Dědictví aneb Kurvahošigutntag.

2. Vezměte si jenom její slovní projevy – ona je bojovnice. Pročítal jsem časopisy Film a doba ze šedesátých let, už tenkrát se vyjadřovala jasně, přesně a tvrdě. Jako téměř jediná z nové české vlny si udržela kredit i v 70. a 80. letech. Působila v Krátkém filmu, šest let musela čekat, než se mohla vrátit k režii celovečerních snímků, ale nikdy se nevzdala. Jediný úkrok stranou byla Vlčí bouda z roku 1985, ale to byl jenom nepovedný film, ne úlitba režimu. Její současné snímky nepatří k nepovedenějším, protože doba se změnila a točit filozofické filmy není dneska úplně možné.

Pavel Jech

děkan FAMU

1. Sedmikrásky, ty jsem viděl snad stokrát. Věra Chytilová jimi přinesla do českého filmu něco nového.

2. Má talent a je statečná. Takovou kombinaci neuvídíte často.

Dagmar Bláhová

herečka

1. Je blbě ptát se na to herečky, která hrála ve třech jejích filmech. Líbí se mi jich moc, samozřejmě Sedmikrásky, pak Hra o jablko – tu vidím nejčastěji –, mám ráda i Panelstory – líbí se mi, jak nekompromisně se Věra podívala na ten náš hnůj.

2. Protože jí je osmdesát! To stačí! Jak říká Čechov v jedné hře: hlavní je vydržet!

Jan Weiner

bývalý letec RAF

1. Sedmikrásky a Panelstory – ten film o panelácích se mi líbil, i když žiju ve Spojených státech.

2. Je inteligentní a statečná. Statečnosti je v téhle zemi málo, lidi jsou tu naučení podat se násilí, ohýbat se.

80 let!
Gratulujeme!

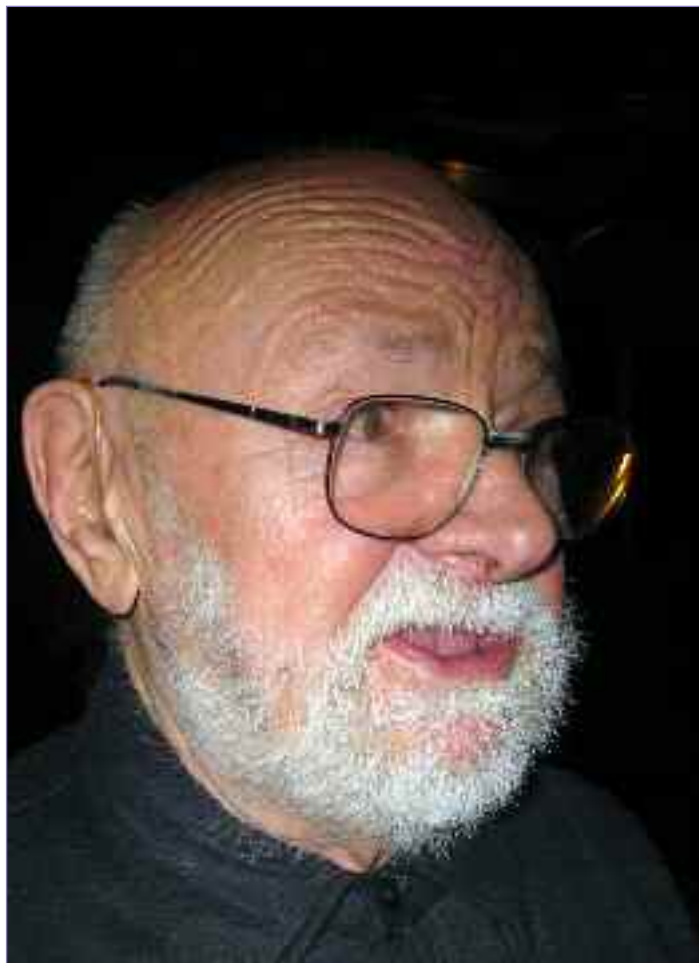

Saša Gedeon

režisér

1. Všechny.
2. Je důsledná, přesná, cílevědomá, poctivá, pravdivá... a to není v současné kinematografii téměř nikdo. Věře jde o věc, říká „jde o to, o co jde“. Zní to banálně, ale... jde právě o tohle.

Ivan Vyskočil

spisovatel, dramatik a herec

1. Sedmikrásky, díky jejich celkové koncepci. Věra se v tom filmu odvážila věci, které si nikdo do té doby netroufl udělat. Ovšem je pravda, že měla dobré spolupracovníky – Jaroslava Kučeru a Ester Krumbachovou. Ester jí byla věčným oponentem a Věra někoho takového potřebuje. Ester se pevně držela myšlenky filmu, strukturálního konceptu, a Věra se vzpouzela, ale přitom jí to dělalo dobře. Po Sedmikráskách spolu točily ještě Ovoce stromů rajských jíme, ale tam vycházely z předchozího úspěchu Sedmikrásek, bylo to naplánované dopředu, a to je vždycky špatně.

Celá historie je volovina. Ve filmové tvorbě šedesátých let byla spousta vedlejších věcí, o svobodném vývoji se vůbec nedá mluvit a na tehdejší filmy je třeba dívat se hlubším pohledem, než se dneska děje. Uměl to například Jiří Cieslar.

2. Protože se pokouší o věci, o kterých se dopředu říká, že nejsou možné.

Marek Vajchr

proděkan FAMU,
redaktor Revolver Revue

1) Sedmikrásky. Věčný film. Protože Marie, které jsou takové, jaké chtějí být, a užívají si to, nikdy neomrzí.

2) Protože u svých kolegů a žáků s naprostou přirozeností vzbuzuje dokonalý respekt.

Věra Chytilová

oslavenkyně

1. Žádněj. Já mám stejně ráda i nerada všechny svoje filmy. Snažila jsem se, aby byl každej jinej. Když dneska něco běží v televizi, jdu se kouknout a zírám, co jsem to natočila.

Nebo se mi vybavujou maléry, co se staly při natáčení, a taky schvalovačky, kdy jsem si dopředu slibovala, že budu na všechno říkat ano, ale pak jsem se hned začala hádat. I Müller (vedoucí oddělení kultury ÚV KSČ - pozn. red.) mi říkal: „Ty se mi líbíš, ty se mě nebojíš.“ Když na něčem trváte, každej se zalekne. Já jsem ochotná lízat dlaždičky, ale vy je budete lízat se mnou...

2. Vy si ze mě děláte fóry, a blbý. Ale musím to vydržet, když lidi kolem mě vynaložili tolik sil a kyttek, aby to tu uspořádali. Chtěli se hlavně sejít a popít.

Lidi se dneska málo scházejí, předtím byl blbej režim, ale lidi se aspoň potkávali.

Připravili

Tereza Šimůnková
a **Štěpán Kučera**

80 let!

Gratulujeme!

O
čem
se
(ne)
mluví

Pandora, kulturně-literární revue

Jsou se najednou s těmi *Pandorami* roztrh pytel.

1) Později, než mělo, asi o rok, ale co je to rok pro literaturu, vyšlo patnácté číslo (prosinec 2007). Tematizovalo se v ní: *Vyprávění*. Otevírá ho (téma i vyprávění) rozhovor s literárním teoretikem Lubomírem Doležalem, odborníkem na slovo vzatým. Líbilo se mi třeba tohle: *V přírodních vědách se falešné teorie odhazují na smetišť. V humanitních vědách je však obtížné, nebo dokonce nemožné teorii jednoznačně a definitivně falzifikovat. /.../ Jejich hodnotu proto můžeme určit jedině tím, jak jsou užitečné či škodlivé pro vývoj našeho porozumění.* Myslí si to i naši vědci z humanitních oborů? Tohle mně připadá úplně kacířské prohlášení, protože dneska všichni humanitníci měří svoje výkony pomocí metod, které používají exaktníci, a ti zase naopak, v mnoha případech, nechali svoji

exaktnost v příkopech u cesty, až to vypadá, jako že končí nějaká válka a jednotlivé fronty se přelévají. Docela by stálo za to, nechat vytisknout pár tisíc certlíček s tímto textem a distribuovat je do staroslavných budov našich alma materí(nek), včetně hajzlíků (možná tam by si jich ti exaktní humanitníci všimli). Ale zpět k *Pandoře*.

A dále tu pak „vyprávějí“ např. Jiří Kratochvil, Jiří Hájíček, Magdalena Platzová, Stanislav Beran, David Záborský, Jiří Pechar, za zahraničí Witold Gombrowicz a Robert Walser a za nimi se už připravují teoretici... Ale zpět. Tenhle Walser, Helvét jakýsi. Zase jsme ho úplně přehlédli, a tak nám dává kapky. Dobře je to. Už proto, že po ctihodném Bernhardovi je to další němčinář a my máme pořád s tímhle jazykem poražených nevyjasněné vztahy. Ukázku ze *Sourozenců Tannerových* přeložil Radovan Charvát. Končí nám blízce: *Co dělá Kašpar? Píšete si? Co jeho umění? Také o něm bych se rád něco dozvěděl. Žij dobře, bratře. Možná si budeme moci brzy promluvit. Tvůj Klaus.* Vzhledem k aktivitám našeho pana prezidenta ve Švýcarsku tedy zdravím na Hrad: Nazdar!

Takovým lízátkem je předposlední text, dopis Dalibora Chatrného ke „glorifikaci“ Jiřího Valocha v předcházející *Pandoře*. My z *Dobrých adresy*, kteří jsme kvůli Jiřímu Valochovi cedili krev, pot

Kdo dál se vešel do „všednosti“: Michal Bystrov, Petr Halmay, Petr Hruška, Larry Jaffe, Vít Janota, Petr Král (ten se vejde všude), Jitka N. Srbová, Petr Španger, Irena Šťastná, Marie Šťastná...

Odborné texty přeskočím... až na *Smrt jateční pistolí (etnografická terénní studie)* od Martina Zubíka. Konečně je to tady. Mám doma bednu záznamů, výstřižků a knih o zabijačkách, voní po sádle a škvarkách. Je to zbytek po mém marném pokusu napsat diplomovou práci, ve které jsem chtěl srovnat jihočeskou a jihomoravskou zabijačku z fenomenologického hlediska, stylem případové studie, ale na katedře se mi tehdy, před více než 27 lety, vysmáli. Snad někdo jiný zvedne pochodeň, aby na konci mohl zapálit. Kdyby snad Pandora tematizovala prase nebo zabijačku, tak by byla moje mise na tomto světě dokonána.

Kulturně-literární revue Pandora jednak dokazuje, že i z kraje (nebo konce) republiky se dá dělat kulturní médium, jednak proměnila diktát „tématu“ ve velmi příjemný způsob redakční práce odlišující se od všech ostatních a jednak... No, ať to všechno, co nás teď čeká, tu ekonomickou všední nevšednost, nějak ustane.

Jakub Šofar

a slzy onehdá na křtu v Unijazzu, o tom všem víme své. Každá společnost má své Va-lochy (důležité a přitom nehodné odborníky). Váhy jsou kalibrovány, teprve budoucnost ukáže, na kterou stranu miska klesla.

Takže to máme zaprvé.

2) Zadržel redakce Pandory spustila internetové stránky, kde je všeho dost. Viz www.revuepandora.cz.

3) No a za třetí vyšel další „vypusk“, aby se to náhodou někomu nepletlo, tak rovnou dvojčíslo, ve kterém je tematizována *Všednost*. Na začátku nasadila redakce těžkou páru, Václava Havla. Poslední otázka je o tom, proč u nás nevznikl „ten velký společenský román, na který literární veřejnost i kritika už od revoluce čeká?“. (Do toho malou vsuvku, na tomto místě jsem po-

chopil, že jsem úplně mimo. Vždycky jsem si myslel, že patřím do stáda „literární veřejnost“, jenže tím, že na takový velký společenský román zcela určitě nečekám, jsem se v podstatě znemožnil a sám sebe vyškrtl.) Odpověď: *Těžko říct. Možná existuje nějaká amplituda odstupu, kterou pozoruji u dramatu, ale která je ještě daleko větší u románu (...)*. Osobně doufám, že ta amplituda bude delší než moje pozemské žití. Kdo dál se vešel do „všednosti“: Michal Bystrov, Petr Halmay, Petr Hruška, Larry Jaffe, Vít Janota, Petr Král (ten se vejde všude), Jitka N. Srbová, Petr Španger, Irena Šťastná, Marie Šťastná – ti všichni za poezii; Jan Cempírek, Jaroslav Kovanda, Mariusz Szczygieł, Jan Zábřana (poprvé publikovaný text *Princ karneval*), Václav Vokolek – ti za prózu, Richard Čermák – ten za fotografii, Pavel Novotný – ten za experiment.

Královiny

Krásná a úžasná s kosmetikou Ježíše Krista

Jistá kosmetická firma přišla na úžasný nápad spojit svou nabídku s propagací Velikonoc. „Před dvěma tisíci lety Velikonoce dostaly současný význam Kristovou smrtí a zmrtvýchvstáním. Velikonoce byly první svátky, které křesťané slavili. Předchází jim čtyřicetidenní přípravná doba - tzv. postní doba, která začíná POPELEČNÍ STŘEDOU,“ dozvíte se nad obrázky šamponu a tělového mléka. „VELKÝ PÁTEK je den hlubokého smutku na památku ukřižování Ježíše Krista. Tento den lidé dodržovali přísný půst. Nesmělo se hýbat se zemí, do níž byl položen Kristus, proto se nepracovalo na poli ani v sadu, nesmělo se také prát prádlo, protože by ho prý pradleny namáčely do Kristovy krve,“ píšou nad krémy na nohy (zřejmě kdosi ve firmě viděl video ze mše, jen si nevšiml popisky „Zelený čtvrtek“). Jeden je z takového spojení obchodu a víry nadšený, jen kdyby to nezůstalo na půl cesty. Co takhle speciální edice parfému Ukřižování? Nebo rady, jaké oční stíny se hodí na Velký pátek? Či popelec s tím úžasným matným leskem, který letos tak frčí? Hostie, po kterých se zaručeně zhubne? Biče na velikonoční noční hrátky? Šik trnová koruna? Recept na koktejl Kristova

krev? I když - hlavně že už obchodníci konečně přišli na to, že není efektivní prodávat jen Vánoce.

Prezident Beneš byl nekrofilní opičák :-)

Indolence zřejmě nemá žádné hranice. Pokaždé si myslíte, že hranici blbeckosti už nepůjde překonat, a vida - on to někdo dokáže. Vysokou laťku ovšem nyní nasadili v Britských listech, když začali používat smajlíky nejen v článcích, ale i v titulcích. A nikoli v titulcích ledajakých. Autor napíše nějakou neuvěřitelnou pitomost a přidá smajlík, aby bylo vidět, že to zřejmě nemyslí vážně. „Zločinní Češi jsou komunistickým rasistickým kontrarevolučním národem :-),“ napíše Karel Dolejší a jeden se nemůže udržet smíchy. Jindy zase autor chce asi ukázat, jak je nějakou věcí pobaven: „ČR ve ‚východní Evropě‘: Přesvědčujte Západ, že tomu tak není :),“ napíše Jan Čulík, ostatně mistr v oboru, jak dokládá jiný jeho výtvar: „70 procent evropských absolventů anglických vysokých škol nesplácí půjčky na školné :).“ Nelze se ubránit dojmům, že jde o moc zdařilé ukázky skutečnosti, že články je možné psát nejen perem, ale i lopatou. A co teprve když nám Čulík sděluje: „Český stát si samozřejmě může odhlasovat norimberské zákony. Odvolávat se na to, že zákony schválil parlament, a tak cizinci bu-

Ne že by jeden podezíral Antošovou z přichylnosti k minulému režimu, nelze ovšem nevidět, jak lehce lze po jejích slovech dojít tam, kde dlí literáty opovrhovaní nostalgici.

dou deportováni, případně (uvidíme, zda na to dojde :)) půjdou do plynu. :) Sledujte ale, jak na to bude reagovat vnější svět.“ Takové věty si snad není možné vysvětlit jinak, než že redakce Britských listů už byla do plynu transportována, samozřejmě rajskeho.

Jeden za osmnáct, druhý bez dvou za dvacet

V literárních časopisech je patrný jakýsi názorový konsensus: lidé jsou úplně blbí, propadli konzumu a nostalgicky vzhlížíjí k minulosti. Zajímavé ovšem je, že ve svém odsudku současné doby nadávají na svých stránkách na současnost úplně stejně jako jimi proklínaný našinec. Takto si postěžovala ve dvoutýdeníku Tvar básnířka Svatava Antošová: „A jak je to vlastně dneska? V severních Čechách, v tom průmyslovém pekle, se znovu uvažuje o prolomení limitů těžby hnědého uhlí. Města obkličují stále rozlehlejší průmyslové zóny, z kterých trčí zbrusu nové kouřící komíny. (...) Lidé opět sepisují petice, žádající lepší životní prostředí a policisté je znovu vytlačují z náměstí, protože prostě překáží...“ Ne že by jeden podezíral Antošovou z přichylnosti k minulému režimu, nelze ovšem nevidět, jak lehce lze po jejích slovech dojít tam, kde dlí literáty opovrhovaní nostalgici. Vždyť pokud je to dnes stejně jako kdysi, nemohlo nakonec být kdysi lépe?

Marxistické teze o „normalizačních“ filmech

Vždy mne dojde, když nějaký literární či filmový kritik provádí politické školení mužstva. Naposled se této role ujal Kamil Fila při hodnocení nového filmu Marie Poledňákové. V jeho pojetí je tato režisérka kolaborantka, která komunistickému režimu umožňovala vládnout. Podle Fily to totiž bylo prosté: komunisté donutili lidi zapomenout na politiku, stáhnout se do soukromí a tam „konzumovat drobné slasti“. A vše, co k tomu přispívalo, včetně nevinných komedií, bylo nástrojem režimu. „Kolem zařizování bytu, sycení hladových krků a plánování, kam ve dnech volna, se točila celá existence, kdy lidé nakonec zapomínají, v jakých podmínkách žijí, a připadají jim pak snesitelné-normální a „přirozené“,“ píše Fila. – Takové teze

jsou fascinující. Ne snad že by se lidé v době normalizace opravdu nestáhli do soukromí, jenže ve Filově pojetí se zřejmě měli bránit tím, že se přestanou starat o svůj každodenní život a budou každým svým činem protestovat proti nespravedlivému režimu. Správně se měli všichni nechat zavřít, protože by pak odpadla zvláště zavržením hodná činnost, tedy plánování dovolených. Normalizace byla hnusná doba, Fila by si ale přál, aby byla ještě hnusnější. Aby člověk nemohl ani na chvíli uniknout, třeba právě do komedií, jejichž děj se odehrával v jakémsi bezčase mimo režim. Nejpozoruhodnější ovšem je, jak blízko se Filovy argumenty dostávají k tezím marxistů, podle nichž buržoazie v západních demokraciích otupovala vůli dělnictva k třídnímu boji komerčními filmy. To abychom se tedy báli chodit na komedie – jeden nikdy neví, jaký tím vyjadřuje občanský postoj.

Coming out Jiřího Peňáse

Někteří lidé se nedokážou ke svým citům přihlásit přímo, bližší je jim naznačování. Aspoň tak si lze vysvětlit sloupek šéfa kulturní rubriky Týdne Jiřího Peňáse věnovaný odchodu Dalibora Balšínska z funkce šéfredaktora tohoto periodika. „Přijdu do redakce – a on tady nebude. Půjdu se podívat k němu do kanceláře – a židle bude prázdná. Počkám ještě na poradu, ale on na ni nepřijde,“ roní slzy Peňás. Následné vršení komplimentů odůvodňuje tím, že Balšínek byl skvělý šéf, ve čtenáři však postupně roste určité podezření: „Dalibor byl nesmírně šťastnou kombinací inteligence, charakteru, vzdělání a intuice. (...) Zář vydávající osobnost. (...) Byl zcela férový, nezákladný a přímý člověk. (...) A taky s ním byla legrace, někdy opravdu ohromná, vlastně neznám nikoho, kdo se tak často smál.“ Také po přečtení tohoto chvalo zpěvu vidíte v duchu to, co autor těchto řádek? Peňás to jistě nepřízná, ten dojem je ale víc než zřetelný: polonazí mladí muži běhají po lese, vyskají a sem tam se tak nějak chlapsky popasují, přičemž očima zálibně spočinou na svalectech svého druha... A připomeneme-li si obsedantní zálibu Peňásova spolupracovníka Aleše Stuchlého v rozličných mužských knírech, nelze se vyhnout dojmu, že se asi v Týdnu děly věci. Každopádně je to přijatelnější než další dva možné výklady vzniku Peňásova textu: buď mu je dobrý vkus cizí, nebo si „nenápadně“ říká o místo na příštím Balšínskově působišti.

Jiří T. Král

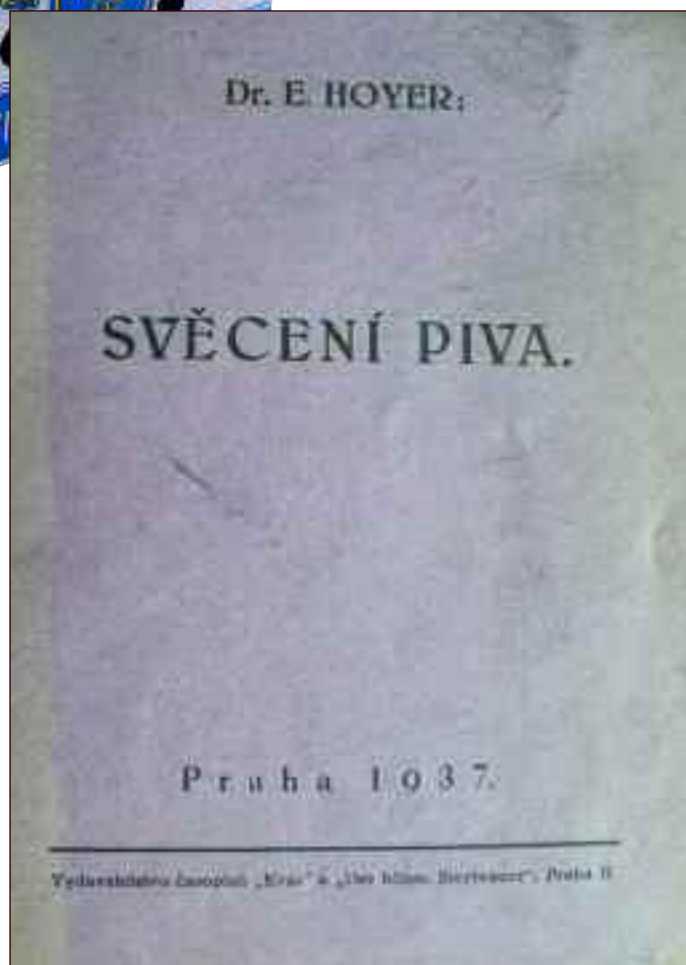
Další glosy jsou na www.kral.bloguje.cz

Z antikvariátních banánovek

Ernst Hoyer se narodil roku 1890 v Praze. Byl profesorem sociálního práva. Svěcení piva (Vydavatelstvo časopisů Kvas a Der böhm.

Bierbrauer, Praha 1937) je jeho jedinou prací sepsanou v češtině, ostatní tituly vyšly v předválečném Československu německy. Zemřel v roce 1955 ve Würzburgu.

Ve svém pojednání „Nejstarší prohibiční zákony ve střední Evropě“ (Revue Internationale contre l'alcoolisme, Lausanne 1924, str. 146-155) vylíčil jsem, jak vznik vlastních pivovarů v říši franckých králů po ukončení stěhování národů a nájezdu Hunů, tedy po roce 500 po Kr., znamenal poslední fázi vývoje, který přivodil celé střední Evropě odklon od oněch protialkoholních zákonů, jež kdysi byly v platnosti u Germánů podle svědectví Julia Caesara v De bello Gallico. Nebudeme se asi mýlit, jestliže připustíme, že uvedené pivovary přispěly nejvíce k tomu, aby – ke konci

středověku chmelená – štáva z ječmene, pivo, mohla nastoupiti své vítězné tažení. Byla to velká hospodářství četných klášterů, v jichž svazku takové pivovary byly zhusta zřizovány, aby mohly býti řádně zpracovány suroviny (obilí, slad, hořčiny), jež do klášterů bohatě plynuly z vlastního hospodaření, z dávek desátkových a jiných naturálních plnění. Takový pivovar měl ovšem sloužiti toliko k tomu, aby kryl vlastní spotřebu piva příslušníků kláštera a aby zajistil zaopatření klášterní obce; pravým živnostenským podnikem v dnešním smyslu ovšem klášterní pivovar býti neměl, neboť již podle v Decretum

Gratiani obsažených předpisů čtvrtého konsilu karthaginského (c. 3.4 D. XCI) bylo každému duchovnímu zakázáno spolupracovat při provádění obchodní živnosti anebo polního hospodářství a zanedbávati povinnosti duchovního za účelem hospodářského prospěchu. Proto již tak zvaná synoda trullanská zakázala duchovním vydržování hospod (tabernae) a papež Kliment V. tento zákaz ke koncilu vídeňskému ještě zvláště zdůraznil (c. 1 Clem de vita et honest. cler. III, 1); naproti tomu prodej doma vařeného piva v malém byl vždy dovolen, jak lze vyvoditi z četných rozhodnutí římské kurie. Rovněž bylo duchov-

Svěcení piva

ním požívání piva v každé době dovoleno. Je-
nom má se duchovní vystíhati se svým sta-
vem neslučitelného obžerství a opilství
a proto hostince a podobné podniky navště-
vovati jen z nutnosti jako při cestování, čin-
nosti spolkové, z důvodů společenských. Tyto
zákony byly koncilem tridentským (1545 až
1563) zdůrazněny a byly (1917) převzaty rov-
něž do platného zákoníku katolické církve la-
tinského ritu, do Codexu juris canonici.

Katolická církev spatřuje právě v pivě la-
ciný nápoj, utišující žízeň a nikoliv jen jedo-
vatou tekutinu, ukojující výlučně choutky po
přepychu. To plyne zcela rozhodně
z okolnosti, že také dnes v novém vydání Ri-
tuale Romanum, které bylo dekretem rituální
kongregace ze dne 10. června 1925 aprobo-
váno, obsažena jest zvláštní formule pro svě-
cení piva.

V „Dodatku k římskému rituálu, to jest
sbírce dalších svěcení a poukazů, jež Svatou
Stolicí jsou schváleny nebo připuštěny,
k potřebě a pohodlí všech kněží zařízena“
(Appendix ar Rituale Romanum sive collectio
aliarum benedictionum et instructionum
Sanctae Sedis auctoritate approbatarum seu
permissarum in usum et commanditatem
omnium sacerdotum digesta“) pod „Nevy-
hražená svěcení“ („Benedictiones non rese-
rvatae“) jako č. 58 otištěné „Svěcení piva“
(„Benedictio cerevisiae“). Jeho latinské znění
uvádí se v dalším podle 1929 nakladatelem
Friedrich Pustet v Řezně vydaného druhého
vydání „Rituale Romanum“; zde připojuje se
český překlad latinského znění.

V. Podpora naše je ve jménu Páně.

R. Který stvořil nebe i zemi.

V. Pán s vámi.

R. A s duchem tvým.

Modleme se.

Žehnejž ꝥ, ó pane, toto pivo,

jež milostí Tvou vzešlo ze zrna obilného:
aby se stalo blahodárným lékem pokolení
lidskému;
a vzýváním Tvého jména nejsvětějšího
račiž učiniti, aby každý,
kdo se z něho napije,
zdraví těla svého a ochrany duše své přijal.
Skrze Krista Pána našeho.

R. Amen.

Tato světicí formule byla patrně již pojata
do prvního vydání Rituale Romanum z roku
1614, jež bohužel bylo nepřístupné. Otištěné
slovné znění tohoto svěcení piva praví tudíž,
že katolická církev považuje pivo za lék („re-
medium salutare“), který tomu, jenž ho poží-
vá tělesné zdraví („sanitatem corporis“) a
ochranu jeho duše („animae tutelam“) má
přinést. Z toho jde jasně na jevo, že církev
schvaluje toliko mírné požívání piva, a to ta-
kové požívání, aby pivo zůstalo požívatinou.
To plyne ostatně také z toho, že svěcení piva
v Rituale Romanum zařazeno jest
v souvislosti se „Žehnáním všelijakých léčiv“,
se „Žehnáním chleba a koláčů“, se „Žehná-
ním sýru nebo másla“, se „Žehnáním slani-
ny“ a pod.

Poněvadž toto svěcení není vyhrazeno
papeži, biskupům nebo jiným osobám, může
je převzít každý duchovní, jemuž vykoná-
vání práv svěcení nebylo příslušnou církevní
autoritou odňato. Kdo by chtěl bez oprávnění
toto svěcení udělit, stal by se podle can. 985
n. 7 Cod. jur. can. irregulárním, t. j. stal by se
trvale sice nikoliv neschopným, ale nehod-
ným, aby posvěcení přijal a nebo posvěcení
vykonával.

Předpis pořádkový stanoví, že kněz má
býti oděn alespoň klerikou a štolou v barvě
doby církevní a má býti doprovázen sluhou,
který nese nádobu svěřenou vodou
a kropenkou. Jestliže pivo, jež má býti svěce-

no, jest stočeno již do sudů, lahví nebo skle-
nic, mají býti tyto nádoby postaveny na stůl,
připravený na přístupném místě. Kněz má
vykonávati svěcení vždy ve stoje a s odkrytou
hlavou a zakončí je tím, že po modlitbě po-
kropí předmět svěřenou vodou. Svěcení toto
piva jest přirozeně určeno především pro ka-
tolíky, pokud nepozbyli nárok na udělení svá-
tosti osobním interdiktum (can. 2275 § 2
Cod. jur. can.) nebo výrokem exkomunikač-
ním. Svěcení mohou si však rovněž katechu-
meni a dokonce nekatolíci, ať jsou pokřtěni či
nikoliv, vyprositi, „aby opatřili světlo víry
aneb s ním zároveň zdraví tělesné“. Udělení
takového svěcení, kdyby přišel v úvahu neka-
tolík, bylo by v Československé republice po-
dle § 7 zákona ze dne 23. dubna 1925, č. 96
Sb. a n., o vzájemných poměrech nábožen-
ských vyznání, ovšem jen tehdy přípustno,
kdyby oprávněncem požádal katolického kně-
ze o výkon tohoto duchovního úkonu.
V tomto případě mohl by kněz požadovati od
nekatolíka stejný poplatek, jak od příslušníka
římskokatolické církve dle platných předpisů
o poplatcích štolových.

Konečně mělo by býti asi zvláště ještě
zdůrazněno, že svěcení piva katolickým kně-
zem jest duchovní úkon úřední, který
v Československé republice chrání stát prá-
vem trestním. Kdo by tedy dotyčnému du-
chovnímu při výkonu anebo pro výkon jeho
úřadu úmyslně třeba jen lehce na jeho těle
ublížil, dopustil by se zločinu těžkého ublíže-
ní na těle (§ 153 tr. z.). Kdo by snad toto svě-
cení piva rušil, musel by býti potrestán pro
zločin rušení náboženství. Přechinem urážky
zákonem uznané církve nebo náboženské
společnosti by se však provinil, kdo veřejně
nebo před více lidmi, nebo v tiskopisech sna-
žil by se svěcení piva zsměšňovati anebo
zlehčovati. Svěcení piva jest, a na to nesmí se
nikdy zapomenouti, liturgickým aktem, je-
hož cílem a účelem jest a musí býti čest
a chvála Boží!

Připravil
Michal Šanda

DRAKŮ UŽ MÁM FAKT PLNÉ ZUBY

„Člověk, který žije svém vlastním světě, má dvě možnosti, jak se s tím vyrovnat: Buď bude sedět a dívat se do blba, nebo se ho pokusí uvést do reality,“ říká malířka a harfenistka Jana Šouflová.

Rozhovor měl být především o jejích fantasy malbách; nakonec se do něj ale vešlo víc.

Sešly jsme se v pátek a Jana kvůli tomu dokonce obětovala chlebičkovou rodinnou seanci. „Každý pátek se naše rodina schází, je to už tradice, udělají se chlebičky a jsme spolu. Přes třicet let, pořád ty samé chlebičky a pořád stejně nazdobené, na to osobně dohlíží tatínek. Vlevo kostička, vpravo plátek, mezi tím půlměsíček a v pravém koutku tři kolečka. Přes třicet let, člověk si na to zvykne, a když je někde na dovolené, tak mu dokonce chybí,“ usmívá se drobná modrooká medovláška.

Když už jsme u té rodiny, jste jediná, kdo v té vaší má umělecké sklony?

Naopak. U nás maluje celá rodina, akorát že se tomu nikdo pořádně nevěnoval. Trochu bratr, ale je škoda, že s tím skončil, má skutečně talent. Naplno jsem se do toho opřela jenom já, i když jsem si to zpočátku musela vybojovávat.

Jak to?

Uživit se v dnešní době malováním je těžké. Doma měli celkem logicky strach,

hlavně tatínek. Původně o malování nechtěl moc slyšet, dneska je ale hrdý.

Čím se tedy živíte?

Spoty pro reklamní agenturu. Zároveň pracuju na zakázkách z nakladatelství, dělám obálky na fantasy knihy. Na vlastní malování moc času nezbývá, jsem už plná na tři čtvrtě roku dopředu. Takže to odnášejí večery nebo víkendy. Na druhou stranu jsem za to ráda, protože jakmile se začnete malováním živit, stane se z toho rutina a vy pak víc než cokoliv jiného připomínáte fabriku.

Malovat jste se učila jednak sama z knih a jednak na večerních kurzech olejomalby u malířky Věry Šteflové. Co vám to dalo?

Především trpělivost a pokoru. Když se učíte malovat sama, snadno sklouznete do pohodlnosti malovat jen to, co se vám líbí. Když nad vámi ale někdo stojí a vede vás, tak vás nutí, abyste malovala i to, co vás třeba dvakrát nebaví nebo se vám nelíbí. Člověk se musí vymalovat.

K čemu jste se vymalovala?

Oslovily mě středověké techniky. Navíc jsem si vytvořila speciální techniku, díky které je možné vytvořit velké množství kopií originálu a ty prodat. Originál by se totiž nezaplátil, při osmi hodinách denně to trvá zhruba osm dní, než je hotový. Běžně maluji obrázky o rozměrech A4, max. A3, ty potom naskenuji, případně upravím v počítači a vytisknu. Takové jsou potom připravené k prodeji.

A co ta technika? V čem spočívá?

Problémem klasických akvarelů je to, že se vám po nějaké době vyšisují. Zajímalo mě, jak se tomu vyhnout, a tak jsem nakonec došla k metodě malování na barevné papíry vaječnou temperou. Barva smíchaná se žlutkem je vůbec nejstabilnější ze všech vyzkoušených metod. Bohužel se nedá rozpít, neskutečně rychle totiž zasychá. Proto

se při použití téhle metody maluje šrafováním. Jako byste rychle malovali jednu čárku vedle sebe. Je to docela dřina takhle namalovat celý obraz.

A co děláte s originály? Taky je prodáváte?

Nikdy. Zakládám si je do tmy a do sucha.

Máte nějaký rituál, při kterém se vám dobře pracuje?

Je rozdíl, jestli tvořím do práce, nebo svoje věci. Práce v reklamce mě dokonale vycvičila a naučila vymyslet návrh a ten pak namalovat i v hluku, a to pořádném. Pokud ale dělám svoje věci nebo obálky na knihy, mám radši klid a ticho. Prvních třicet minut se rozkresluju. Musím se dostat do nálady, a to chvíli trvá. Někdy doslova sbírám odvahu dotknout se papíru.

Taky mi dost pomáhá hudba. Poslouchám skoro všechno, záleží na náladě a také na tématu, jaké právě zpracovávám. Když v agentuře musím během půl hodiny něco nakreslit, pustím si metal, a to potom jde skoro samo.

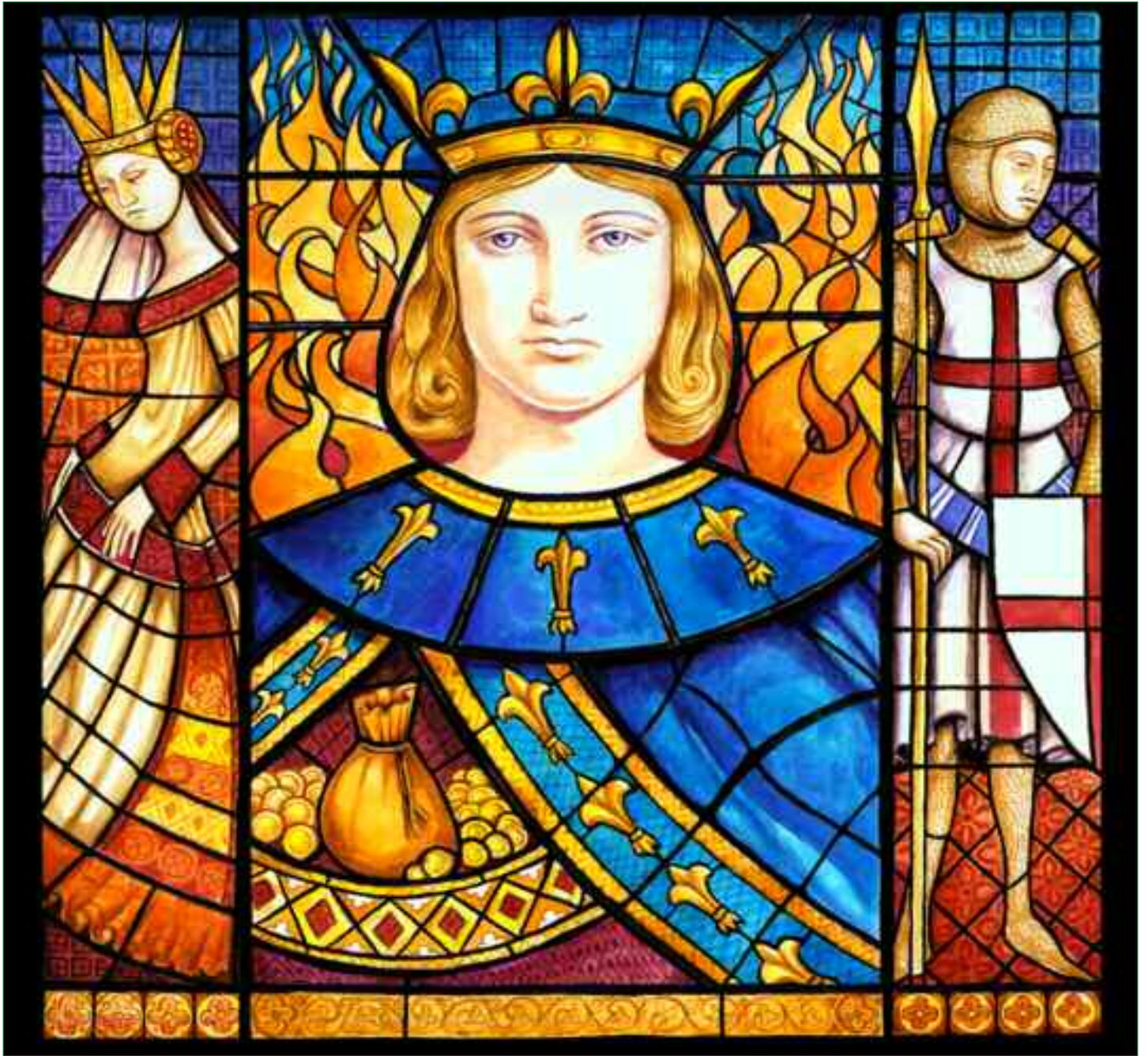
Jak je to s knihami, které chcete ilustrovat?

Dnes to chodí jinak než dřív. To jste z nakladatelství dostala zadání: Namaluj draka. Dneska dostanete rukopis celé knihy, ten musíte přečíst a vypsát z něj scény, ze kterých lze poznat, jak vypadá hlavní hrdina. Namalujete tři černobílé skici, podebatujete nad nimi s nakladatelem, jednu vyberete a tu pak namalujete v barvě.

Můžete si tedy vybrat, k jakému rukopisu chcete dělat obálku? Nebo vám je nakladatelství přidělí?

V nakladatelství, se kterým spolupracuji, už mě za ty roky trochu znají, takže vědí, jaké příběhy mi ani nemají dávat na čtení. Je mi totiž více méně jedno, o jaký příběh jde, ale jednu podmínku mám: v knížce ne-

smí být drak. Těch už mám fakt plné zuby. Když se rozhlédnete kolem sebe, zjistíte, že je předrakováno.

Jak jste se dostala k fantasy?

Samozřejmě přes Tolkiena. Jeho příběhy jsem hltala už jako malá holka a ve stejné době jsem začala psát příběhy à la Tolkien. Když si takhle v hlavě vytváříte vlastní světy a příběhy, je pak občas docela obtížné držet se příběhu už napsaného a namalovat k němu obálku, aniž byste do toho promítli svoji představu.

Nemalujete ale jenom fantasy...

Obecně mám ráda historii, teď naposledy mi učarovala vitrážová okna. Jinak maluju všechno, co mě nějakým způsobem osloví. Orientální svět, zvířata, lodě.

A jak jste se dostala k harfě?

Harfa je kapitola sama o sobě. Nikdy jsem se na ni neučila hrát, jednou mě to prostě chytlo a já věděla, že to je ono. Naprosto mi učaroval bretaňský harfeník Alan Stivell, který tehdy přijel do Prahy. Navíc v té době byla harfa drahým a nedostupným nástrojem a nebyla nikde k sehnání. Hrálo na ni všeho všudy pět šest lidí. Dneska jich je desetkrát víc. Měla jsem ale štěstí, sehnala jsem ji v jednom smíchovském bazaru a začala se sama učit.

A dotáhla to tak daleko, že s ní veřejně vystupujete – na samouka slušný výsledek...

Vystoupení jsou spíš pro potěšení, horší je ta cesta. Jezdím totiž tramvají. Teď už to je dobré, už mám na harfu obal, ale dokud jsem ho neměla, zažívala jsem docela veselé okamžiky. To byste nevěřila, kolik lidí bylo z harfy tak trochu vedle. Nejspíš ji nikdy neviděli. Jinak si totiž nedovedu vysvětlit, jak o ní mohli říct, že to je třeba loutna.

Připravila

Kateřina Komorádová

FANTASY ILUSTRACE

JANA ŠOUFLOVÁ

GALERIE NORA / BŘEZEN 2009

Vernisáž proběhne 3.3.2009 od 19 hodin
Truhlářská 24, Praha 1
www.nora.cz

Takové pohlednice miluji. RICHARD JANASCH. prorok přirozeného života v XX. století. – Spí na holé zemi a jí pouze ovoce a zeleninu. Peníze, obdrželi, rozdává.

Už ten název „prorok nového života“ dokazuje, že si chlapík spletl dobu, protože daleko větší štěstí by udělal o sto let později, v současnosti. Tady by zapadl do těch všech mechanismů zpřijemňujících soumrak racionální a humanistické společnosti, mezi mikrobiotiky, feministky, vegetariány, hárekřišňáky nebo ctitele literárních časopisů.

Janasch je pěkně vymydlený, podobá se hrdinům amerických bi-jáků, kteří jsou v džungli už asi deset dní bez stravy, ale vždy oholeni, a kdyby filmový průmysl už uměl přidat k pásu i čichovou stopu, cítili bychom, my zařezaní v sedadlech, odér nějaké světové značky *for men*.

Z popisu není zřejmé, jestli bydlí někde v jámě nebo skále, čili zda je prorokem na plný úvazek, nebo zda tak činí pouze v pracovní době, a večer si jde normálně lehnout do měkké postýlky. Nepřipadá vám, že je podobný Igoru Malijejskému?

Jeden internetový antikvariát nabízí tuto pohlednici za 300 Kč a v popisku je psáno, že ji vydal O. Žůna z Královských Vinohrad na počátku 20. století. Odpovídá tomu tzv. „dlouhá adresa“ i známka s tatíčkem kaisrem (neplést s Oldřichem), bohužel razítko je nečitelné.

Tehdy se psalo sdělení na lícovou stranu (tedy kolem obrázku), pokud ho z reprodukce nepřečtete, pak na druhém řádku stojí *zde Ti zasílám Janáše to je kneipian*. Farář a léčitel Sebastian Kneipp (1821–1897), autor knih *Léčení vodou* a *Jak žít*, byl ve své době docela populární, i teď jeho knihy vycházejí a jeho jméno se pro-

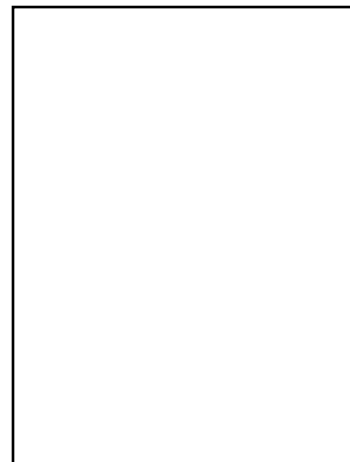
měnilo v prodejní značku (stačí si ho zadat do Googlu).

Na pohlednici odkazuje jedna brazilská stránka (tam je Janaschova podoběnka), ale moje španělština je tak špatná, že vám k tomu víc neřeknu.

Jakub Šofar

Janasch je pěkně vymydlený, podobá se hrdinům amerických bijáků, kteří jsou v džungli už asi deset dní bez stravy, ale vždy oholeni, a kdyby filmový průmysl už uměl přidat k pásu i čichovou stopu, cítili bychom, my zařezaní v sedadlech, odér nějaké světové značky for men.

Filokartistův výsadek

0 3

Strž (velký recenzní prostředek)

Je nouzový východ jen jeden?

Sam Mendes se rozhodl zpracovat do filmové podoby slavnou knihu Richarda Yatese *Nouzový východ* (v originále *Revolution and Road*). A použil nejlepší možný přístup k adaptaci. Tohle dílo převzal a obohatil sám o sebe. Mendes si udělal světové jméno především pěťoscarovým snímkem *Americká krása*. Filmem, který vypráví o pokusu čtyřicátníka vymanit se ze zajetých kolejí. Jenže režisér ještě nedokázal tohle téma uchopit s dostatečnou vážností. Přestože se na konci zeď barvila krví, bylo hrozně jednoduché nad filmem jako celkem mávnout rukou a zapamatovat si jen občasné smích, létající sáček či polonahou *Menu Suvari*. V *Nouzovém východě* už Mendes nezahaluje svá sdělení žádnou krajkou, mluví se tu naplno o věcech, o kterých se v dnešní době mluvit musí.

Film vypráví příběh manželů Franka a April Wheelerových. Jsme v padesátých letech, oběma je okolo třiceti, mají dvě děti, bydlí na americkém předměstí. Frank pracuje v obří open space kanceláři obří firmy, dělá práci, která ho nijak nenaplnuje. Je jedna část obrovského soukolí, což Mendes ukazuje v sekvenci, kdy Frank odchází do zaměstnání.

Z domu vychází ještě jako individuum, ale už cestou na nádraží se k němu připojují muži v podobných oblecích, v podobném klobouku, s podobnými novinami v podpaží. Do firmy už přichází jako jeden z mnoha. Zatímco Frank pracuje, April se stará o domácnost. Tím jejich životy končí.

Ale přestože takto žijí i všichni okolo, oba cítí, že dál nemohou. Jsou z toho, kam se i přes své mladické ideály dostali, podráždění, a to narušuje i psychickou rovnováhu jejich vztahu. Jenže jak z toho ven? Frank si aspoň trochu ze životní šedi a nedostatku životní fantazie pomáhá únikem k bezzávaným milenkám. I proto, že podobnou příležitost April nemá, rozhodne se vzít situaci do svých rukou. Nabídne Frankovi, aby se i s dětmi odstěhovali do Paříže.

Mendes zvýraznil ty části knihy, které se zabývají myšlenkami obecnějšího charakteru. Psychologické bitvy a války mezi manžely

zachoval, ale klade důraz na otázky závažnější: žijeme opravdu ve světě, ze kterého není úniku? Je opravdu prázdný, plný stereotypů a jiný nikdy nebude?

Jak říká jedna z postav ve filmu: „Uvědomit si prázdnotu není tak složité. Ale přiznat si bezvýchodnost vyžaduje odvahu.“

A Mendes tento aspekt nezvýrazňuje jen slovy, ale i nepřímo. Nutí Kate Winsletovou v roli April i Leonarda DiCapria v roli Franka do divadelních poloh. Je to schválně, jen tak zdůrazňuje, že jsme v tomhle světě loutkami, postavami a není pro nás nejspíš žádný nouzový východ do reality. Možná i nepochopení tohoto záměru vedlo k tomu, že ani Winsletová ani DiCaprio za své výkony nedostali nominaci na Oscara.

Dobrá, říkáte si, když už nikdo jiný, Wheelerovi uniknout dokážou. Vědí o sobě, že jsou jiní, zvládnou to. Ale opravdu je tak jednoduché utéct pryč z místa, na kterém jste ustrnuli (do Paříže), nebo už jste s prostředím tak srostli, že to prostě nejde? A není nakonec jednodušší se se situací smířit, přestat bojovat a donutit se nemyslet na mantinely, uprostřed níž se musíte ve svém světě pohybovat? A co když April i Frank zvolí každý jinou cestu?

Nebo je nakonec nouzový východ jen jeden? Ve smrti?

V minulém roce nevznikl v Americe lepší film. Nerozumím, a musím to tak napsat, zanedbnosti oscarové akademie, která ho takřka úplně ignorovala. Možná je to pro ni jednodušší, možná i zasazení celého filmu do padesátých let je berlička, které se můžete chytit. *Nouzový východ* přece není o nás, ale o nějaké dávné době a dávných lidech, proč bychom se jím zabývali...

Zbyněk Vlasák
(Právo)

Nouzový východ, režie: Sam Mendes, USA/Velká Británie, 2008, premiéra v ČR: 29. 01. 2009

V první řadě září stálice pochvalných ohlasů Meryl Streepová jako sestra Aloysius, která vyniká nad průměr i ve svých slabších momentech.

Pozadu nezůstává Philip Seymour Hoffman v roli otce Flynnna a mezi oběma velikány se neztratila ani Amy Adamsová, sestra James, která svými sympatiemi osciluje mezi oběma vyhraněnými póly.

Když je člověk na pochybách

John Patrick Shanley napsal na Broadwayi velmi dobře přijatou divadelní hru o pochybách. O tom, jak je hrozně těžké vědět něco jistě, zvláště když nevidíte za roh. Divácký úspěch a 525 repríz ho inspirovalo k převedení látky na plátno.

Shanley vypráví příběh z prostředí katolické církevní školy v Bronxu roku 1964, v němž se střetávají dvě hlavní postavy: přísná ředitelka, sestra Aloysius a ke všem mnohem přátelštější kněz otec Flynn.

Na začátku zde vyniká kontrast konzervativních a progresivních společenských tendencí. Sestra Aloysius ctí pořádek a pravidla, každý přestupek bez milosti trestá, čaj si cukrem nesladí a večerí v tichosti. Otec Flynn je otevřenější, má dlouhé nehty, jeho kázání jsou více ze života a méně z bible, učí kluky basketbal, je mnohem vstřícnější i k prvnímu žákovi černé pleti a do čaje si dává kostky tři.

Ale z tohoto společenského hřiště sestupuje záhy režisér o úroveň níž, do souboje dvou konkrétních lidí, a to když sestra Aloysius pojme podezření, že otec Flynn provádí s chlapci nemravnosti. Nemá důkaz, ale je si svou pravdou nějak iracionálně jista.

Spolu s přestupem na osobnější rovinu vidíme, jak konzervativní Aloysius sahá s cílem kněze odhalit k velmi nekřesťanským metodám, jak sama říká, když chce člověk objevit špatnost, musí se vzdálit od Boha. Naopak Flynn si na svou obranu vybírá řád a hodnoty staré mnoho set let.

Tenhle sestup a dvojitý obrat patří k těm nejpozoruhodnějším momentům celého snímku, Shanley se jím sice vzdal většího přesahu, ale zároveň stvořil velmi sugestivní psychologickou bitvu.

Problém Pochyb je ale v něčem jiném. Klíčové okamžiky se odehrávají v několika málo dlouhých scénách, které jsou postaveny prakticky jen na dialogu či monologu postav (byť jsou často obsahově plné, jiskří a nechybí jim ani vtip). A také některé akční prvky jako slíci vítr nebo hra se světlem jako symbolem přítomnosti Boha jsou ve svém základě divadelní. Snaha ozvláštnit záběry alespoň

tím, že kameru postavíte na šikmo, působí hodně křečovitě. Pochyby jsou zkrátka moc divadelní hra a málo film, a to je stojí spoustu emocí.

Stejně jako v divadle se musí Shanley opírat především o herecké výkony. Naštěstí má o jaké. V první řadě září stálice pochvalných ohlasů Meryl Streepová jako sestra Aloysius, která vyniká nad průměr i ve svých slabších momentech. Pozadu nezůstává Philip Seymour Hoffman v roli otce Flynnna a mezi oběma velikány se neztratila ani Amy Adamsová, sestra James, která svými sympatiemi osciluje mezi oběma vyhraněnými póly.

Mimochodem stejně jako o vině či nevině otce Flynnna nevíte vy v sále, rozhodl se Shanley, že to na začátku natáčení nepoví nikomu jinému než jen jeho představiteli. Nezbyvá vám než zkusit vinu z Hoffmanovy tváře uhodnout, protože on jediný na plátně ví. Vlastně se nutně dostáváte do stejné pozice jako sestra James. Nejste si jisti, jestli celé obvinění není jen nešťastný omyl. Ale byli byste tomu rádi, protože život by vypadal hezčí. Jste zkrátka na pochybách.

Zbyněk Vlasák

(Právo)

Pochyby, režie: John Patrick Shanley, USA, 2008, premiéra v ČR: 5. 3. 2009

Knížka v drobných miniaturách vypočítává příběhy neopětované vášně, svádění, manipulování, citového vydírání, obsesí, viny, diametrálně odlišného očekávání, jak se bude chovat druhý, nenávisti, touhy a její vyhaslosti, strachu ze stárnutí, trvalé životní skepse a frustrace.

Strž
(velký recenzní
prostředek)

Jaké by bylo zapnout fén a hodit mu ho do vany

Spisovatelka, dramatička, filozofka a kritička umění Mojca Kumerdejová (1964) debutovala v roce 2001 titulem *Krst nad Triglavom* (Křest nad horou Triglav), který parodoval klasické dílo slovinské literatury Prešeren's epic *Krst pri Savici* (Křest v Savici). O dva roky později následoval soubor povídek *Fragma*. Ten teď vydal ve středním počtu výtisků Dauphin v překladu Kristiny Pellarové pod názvem *Víc než žena*.

Jednu z vět útlé knížky kopíruje název této recenze. Knížka v drobných miniaturách vypočítává příběhy neopětované vášně, svádění, manipulování, citového vydírání, obsesí, viny, diametrálně odlišného očekávání, jak se bude chovat druhý, nenávisti, touhy a její vyhaslosti, strachu ze stárnutí, trvalé životní skepse a frustrace. Vše je přitom zasazeno do kulis státu vyspělejšího než Česko, ale stejně jako Česko státu postkomunistického a těhotného euro-očekáváním. Příběhy jsou komponovány jako monology střídajících se ženských a mužských hlasů.

O čem se dočteme konkrétně? Tak např. o tom, že žena žárlí na malou dcerku, kterou manžel miluje víc než ji, a tak ji jednoho dne nechá utopit se. Nebo o muži, který je zamilovaný do ženy-vampa, a pomstí se europoslanci, do něhož se zamiluje ona. Dále třeba o matce, jež je posedlá kamarádem svého syna a která se před ním po letech neopětované touhy totálně znemožní. Anebo o tom, jak usedlého pedantního muže fascinuje jedna žena, která se paradoxně chová proti všem jeho hygienickým přesvědčením.

Mojca Kumerdej prokazuje ve své knížce talent vystihnout na krátké ploše „jádro pudla“; někdy ale dialogy působí teatrálně, nepravděpodobně. Velkým plusem autorky je odvaha pouštět se do beletrizovaného mapování pavučiny aktuálních citových problémů Evropanů v začínajícím století.

Jaroslav Balvín

Mojca Kumerdej, Více než žena. Dauphin 2008. Přeložila Kristina Pellarová

Mediální (po)věstník

Medvědí mediální dortovaná

Běžně chlupáčům Dickovi a Benovi z hradního příkopu v jihočeské Hluboké nad Vltavou exotické ovoce nešmakuje, tentokrát se ale překonali. V zájmu dobrých sousedských vztahů. Slavili totiž dvacetiny, a to noblesně a na úrovni. No tak když už se ošetřovatelé s tím dortem z exotického ovoce a oříšků dělali, tak aby se neřeklo... Ale upřímně řečeno: Akorát ho rozvrtali, vydlabali oříšky a ve zbytku smočili čumák. Stejný osud potkal i tu dvacítku pečlivě poskládanou z lískových oříšků na rovném kousku betonového výběhu.

Pod čarou: A právě u té rozřapané dvacítky jsem se bavila nejvíc. Jako by medvědům (či jiné zvířeně chované pro čistě reklamní účely a která má zrovna narozky) nějaký podobný obrazec na zemi něco říkal! Dort MOŽNÁ, ale ta dvacítko rozhodně nebyla pro medvědy, anóbrž pro čumiloidní návštěvníky a ještě lépe pro novináře z regionálních plátek, kteří tak měli skvělý materiál pro naprostou tutovku. Zpráva zajímavá, aktuální, kulturně i geograficky blízká a navíc: Zvířátka a děti zabírají vždycky. Jihočeská příloha MFD dala medvídkům dokonce třetinu celostrany! A to je, pane, něco. Tak jen tak dál a houšť, ať víme, jak se v okolním světě orientovat. Nebo minimálně do čeho (ne)strkat čumák.

Co se v mládí naučíš...

S dnešní mládeží je to těžké (zde čtenáře jemně upozorňuji, že to pravím z pozice

autorky „pod třicet“, nikoliv pesimistické a mládeží tyranizované důchodkyně). Závěry poslední studie jedné výzkumné agentury totiž jasně ukazují, jak na tom ta DNEŠNÍ mládež je: Velmi sebevědomá, znalá v komunikačních technologiích, zcestovalá a zároveň egocentričtější (Marketing Magazine 11/08). Vlastní rozhodnutí se cení daleko víc než to, co „by se mělo udělat“, zájmy rodiny nebo tradice získávají nálepku „zastaralé“ a u mládeže sklízí naprosté nepochopení.

To by to ale nesměl být výzkum zaměřen na podporu marketingu a zvýšení prodeje a povědomí o značkách, kdyby za ním nestály právě tyhle „vyšší“ cíle zadavatelů průzkumu. Takže závěry? Značky se cpou všude - i ten Ledňáček nebo smetanový Míša z dob našeho dětství metamorfovali do značky, protože jinak by v konkurenci srdcatých Cornett, hříšných Magnumů a podobných cuců-na-kládě prostě neobstál. A všechny tyhle značky by si měly uvědomit, že aby mládež rozptýlenou na nejrozličnějších diskusních fórech zaujaly, musí neustále přicházet s inovacemi, zaujmout jejich pozornost a také o ni náležitě pečovat.

Pod čarou: A co by to bylo za mediální věk čtvrté generace akcentující hodnotu informací v prostoru elektronických komunikačních technologií, kdyby se tahle mládež neslézala především na internetu. Tam je všechno daleko jednodušší. Na síti síť se mezilidská komunikace neskutečně zrychluje; kde se lidi dřív poznávali týdně a měsíce, protože dostavník s dopisem holt dřív nepřišel, na internetu stačí pár e-mailů prohozených během několika hodin - a na živo si pak už není co říct. Všechno bylo vypovězeno elektronicky.

S dnešní mládeží je to těžké. Ale díky bohu za tuhle hlášku: Je to totiž alespoň nějaký axiom, který v dnešní ulítané, konzumní a zábavně pojaté době bude platit vždycky. I za padesát let - pokud tedy za padesát let

nějaká mládež vůbec bude. A pokud do té doby nevyměřeli, tak jistě vymřou později.

Krásná, tedy zajímavá

Máte rádi umění? A krásné ženy k tomu? Pak byste si v obrazové galerii německého portálu časopisu Welt (welt.de) přišli na své. Série fotografií opatřených titulkem Krásní lidé hrají krásnou hudbu představuje krásné hudebnice německé filharmonie – houslistky především. Snad kvůli jejich houslím (popř. violám), které v jejich bělostných pažích (nahých nebo zahalených do překrásných rób) daleko víc než hudební nástroj vypadají jako nástroj podvědomých snů a přání s výrazným odkazem na Freudovy koncepty falické symboliky. A aranžovaná krása hudebního nástroje umocněná krásou ženského těla (nebo je tomu naopak?) zachycená objektivem šikovného fotografa ani nemohla dopadnout jinak, než jak dopadla: Prostě skvostně.

Pod čarou: Na mozek se jenom dere otázka: Je krása (a ta ženská především) skutečně natolik důležitá a mocná, aby prosákla i do té části kultury, která si ještě donedávna udržovala jakýs takýs odstup od mlýnských kamenů spotřebního průmyslu? Všechny podobné „projekty“ povyšují obraz a vizuální vjem na první příčku způsobů vnímání světa, a oslabují tak lidskou schopnost přiřazovat znakům (např. slovům v případě poezie, hudebním tónům v případě hudby nebo zvoleným barvám a perspektivě v případě malířského umění) jejich význam. Stane se tedy znakovost v 21. století ohroženým druhem? Stačí ji zapsat do červené knihy, hned vedle pandy velké? Měl Baudrillard s těmi svými simulákrý přece jenom pravdu? A nebude lepší proti takovému trendu aktivně bojovat? Lidi, nečumte – poslouchajte, mluvte a ptejte se!

Na plkandu za starostou

Politici jsou ti, na které delegujeme své pravomoci ke správě občanského státu. Jsou to ti „nedotknutelní“ (a to v nejširším slova smyslu – třeba taková poslanecká imunita a její naprosto neprůstřelná nedotknutelnost), kteří mají do fyzického kontaktu s lidem daleko, a přesto jsou s nimi spjati. Právě onou důvěrou a delegovanými pravomocemi. A co dělat, když osobního kontaktu je čím dál tím méně, zatímco touha udržet se v politickém křesle naopak roste? Přece být lidem blíží! Buď za nimi přijít, resp. přijet, nejlépe v pomalovaném a polepeném buse. Nebo je nechat přijít za sebou – jako to udělal Mohammed s tou horou – a ještě je za to náležitě odměnit. Třeba šálkem dobrého čaje. Nejlépe o páté.

Pod čarou: Tudyma se vydal jeden nejmenovaný starosta jednoho nejmenovaného jihočeského městečka: Bude si k sobě do radničního kanclu zvat spoluobčany na „tea at five“, kde se mu budou moct svěřit se svými trably. Klobouk dolů, pane ouřadující starosto! Jen by mě zajímalo, jak dlouho tyhle dýchánky vydržíte. Resp. jak dlouho to vydrží vaše nervy. Už totiž vidím ty fronty věčně nespokojených a věčně upovídáných důchodců, kteří si za možnost popovídat si a pěkně od plíc postěžovat tu frontu zdravotní péče chodili na plkandu k doktorům; teď můžou rovnou na radnici. A třeba se poplatků dočkáme i u starosty – jako nové zpoplatněné služby občanům.

Když civilizace onemocní nákupy

„Chorobné nakupování je skrytou hrozbou naší civilizace.“ – Tolik mezititulky víken-

dové přílohy jednoho českého deníku. Nemoc, která nejčastěji postihuje úspěšné a nezávislé ženy, není chorobou posledních několika let, jak by se mohlo zdát, ale spíš desetiletí. Poprvé její příznaky u svých pacientů objevil německý psychiatr Emil Kraepelin, a to už v roce 1915, a pojmenoval ji řeckým názvem oniomanie. Je to závislost jako každá jiná a jako taková má podobné příznaky (bušení srdce, jakmile se „oběť“ zaklesne do nákupního vozíku, vzrušení rajtující po celé nervové soustavě a nádherně osvobozující pocit bytí mimo realitu – to hlavně představou, že je touto nemocí postižený jedinec bohatší, schopnější a svobodnější). V příloze se píše nejenom o známých a slavných, kteří chorobnému nakupování propadli (za všechny např. Andy Warhol, Jacqueline Kennedyová, Jennifer Lopezová nebo Lady Di), ale také o hořkém konci sedmadesátileté Britky, jejíž mrtvolu vyčenichali policejní psi pod hromadami kufrů v její vlastní ložnici, když se na ni kufrý jednoho dne zřítily.

Pod čarou: Na článku mě zaujaly dvě stránky věci, a sice ta jazyková a ta podstatová. Z hlediska jazykového se podle autorky článku namísto řeckého oniomanie ujal anglicismus, resp. amerikanismus shopaholismus. Což se mi vzhledem k úsměvnosti tohoto výrazu nezdá příliš šťastným řešením. Z hlediska podstatového je pak daleko tristnější, že se tato nová civilizační choroba (vedle cukrovky a obezity, které už v médiích zdomácněly natolik, že alarmující čísla už nikoho nevzrušují) vůbec objevila. Provedeme-li krátký, rychlý, zato ale přesný a hluboký řez nemocnou tkání, zjistíme, že pod tím vším se krčí osamělost lidské bytosti, nejistota, ztráta i toho nejposlednějšího pidikousíčku pevné půdy pod nohama, životní vize „dnes-teď-tady“ a neochota táhnout svoji káru dál, než sahá pohodlná asfaltka lemovaná žlutými emky s epesní červenou v pozadí a jiných šidítek 21. století.

Kalendářní mediál aneb Co se děje v...

- 16.–22. 3. Týden mozku
21. 3. Mezinárodní den zdravého spánku
23. 3. Světový meteorologický den

Poetické okénko...

... v březnových sychravých ránech a odpolední pootvírám na špěhýrku, sotva vykouknout můžeš. To aby ses příliš nenakazil Životem, v prameni touhy se neutopil, ve vlastních představách nestal se vězněm, otrokem a loutkou bezmocnou, nemocnou, v bezvědomí a bez svědomí. Črtáš si do bloku zimu právě rozpuštěnou a z kaluží sesbírat mohl bys obrazy kolemjdoucích, jen tak pohozené, odrazy skel, čekání a poztrácených nadějí. A pokud ses přece jenom nakazil, tak to neuděláš.

Zelenokal

Slzy už spal
Hlubiny věrných tůní
pod ohořelým sklem
zaplavil ZELENOKAL

Jen pramen průzračný
jak touha po životě s Tebou
tryská z pod žabince zlých snů
o tom jak v nicotě
strachem zakalené
uvězněn zůstanu
a pulsuje mi v žilách místo krve
jež nakažena bezmocí
vpíjí se do dlažby svědomí
Je teskně sladké
odčerpát bolest do bezvědomí

Slzy už spal
Hlubiny věrných tůní
pod ohořelým sklem
zaplavil ZELENOKAL

(PATA, Zdeněk, M. Světloňošce. Barevná zákoutí na spirále zrození a smrti. 2007. Praha: Balt-East.)

Kateřina Komorádová

Vysloveně žertovně (3)

Takže dneska jedem na ostro.
Světla, klapka, pudr ještě pomalu propadává póry...

Vladimír Just téměř okamžitě, jakmile se rozsvítilo červené světlo, vystartoval jako správný sprintér, nezamrzl na startu, a stává se tak bez protestů moderátorem pořadu o legraci.

Just: Tak přátelé, jistě jsme dostatečně natěšení na dnešní večer, a ještě než se dostaneme k nějakému veselému povídání, tak si uděláme takovou průbu, takové kolečko, co koho z nás nejvíc tento týden zaujalo. Nemusí to být ani nijak zvlášť legrační, protože legrace si dneska užijeme až až. Tak co máš ty, Honzo?! Otáčí se na Jana Lukeše, jenže ten není zvyklý na takové rychlosti, a než se vzpamatuje, tak z druhé strany ihned zaútočí Justův stabilní spolujezdec Jan Rejžek, bývalý sporták. Možná si připadal trošku mimo hru, nicméně začíná pěkně z ostra: Já nic moc nemám (a už mu očka šibalsky rejdí). Jen připomínám, že mi na konci roku vyšla sbírka Nic moc.

To se tedy povedlo, a všichni už vědí, že dneska to bude náramná mela. Dneska to bude jiskřit. Dneska zase zvítězí poctivá česká junda. I druhý Jan se už vzpamatoval z toho, že byl předběhnut, a tvář mu zkrásní werichovské vějířky vrásek u obou očí.

Dobře jsme byli vybráni, medituje ve svém druhém, vnitřním plánu Vláda Just, a hrdě si prohlíží své spolubojovníky.

Jen Karel Čáslavský nedá na sobě nic znát, inu, je to profesionál, a aniž by ho Vláda vyzval, přichází se svou hrstí do mlýna: Karel Klostermann důvěrně poznal život Šumavanů. Mládí prožil v Žichovicích v okolí Otavy, v Nalžovských horách, Kašperských Horách (tam byl jeho otec několik let starostou), v Rejštejně (jeho bratr Jakub zde působil jako farář) a tak dále. Jeho tvorba sledovala především život šumavských sklářů, dřevařů, vorařů, hajných i pytláků a prostých obyvatel žijících v krásné šumavské přírodě...

Just začíná poposedávat, očima ukazuje na někoho mimo kameru, i oba Janové se ošívají, Lukešovi dokonce zmizely ty werichovské vějířky.

Ale Karel Čáslavský nevzrušeně pokračuje dál: Takže se stal největším šumavským romanopiscem. Jako první si z archivu pustíme vzácný...

Těšte se na příští týden. Coming soon...

Jan Lustig

V příštím čísle (vychází 1. dubna 2009)

najdete:

Básně

Pavliny Pulcové

Daniela Hradeckého

Mariana Karlického

Na shledanou příště!
Ne za pomeňte!